

HANDLEIDING

Brus-boekje onderbouw

Aan de slag - Wat is een brus?

Een brus is een broer of zus van een kind dat ernstig ziek is en kinderpalliatieve zorg ontvangt. Deze kinderen maken thuis vaak veel mee, maar laten dit op school niet altijd zien.

Het brus-boekje helpt: het kind zich te uiten, jou inzicht te geven in wat er speelt en passende ondersteuning te bieden op school.

Zo gebruik je het boekje

1. Startmoment

Gebruik het boekje aan het begin van het schooljaar, óf wanneer je het boekje ontvangt.

- Plan een rustig één-op-één moment.
- Informeer ouders dat je ermee werkt.
- Betrek zo nodig intern begeleider of stagiair.

3. Samen invullen

- Laat het kind een pagina kiezen.
- Werk in kleine stukjes, het hoeft niet in één keer.
- Tekenen, kleuren of vertellen is allemaal goed.
- Help met woorden geven aan gevoelens als dat nodig is.
- Corrigeer niet: het proces is belangrijker dan het resultaat.

Stel open vragen, luister goed en volg het tempo en de onderwerpen van de brus.

5. Nabespreking

Blader het boekje nog even samen door. Vraag ook wat de brus ervan vond. Bespreek relevante punten met ouders.

7. Overdracht

Aan het einde van het schooljaar draag je het boekje over aan de volgende leerkracht.

Tip!

lastig om een rustig moment te vinden om het boekje in te vullen samen met je leerling? Vraag hulp van de intern begeleider. Heb je een stagiair? Ook die kan jou de ruimte geven om een leerling even apart te nemen.

2. Introduceer het boekje

Vertel het kind:

- Alles mag verteld worden, niets moet.
- Het is geen toets.
- Het gaat om hoe het met hén gaat.

4. In gesprek blijven

Vraag af en toe:

- "Wil je iets vertellen over je tekening?"
- "Wat betekent dit voor jou?"

Forceer niets. Stilte is ook oké.

6. Terugkerende momenten

Pak het boekje opnieuw erbij:

- rond rapportgesprekken
- bij veranderingen thuis
- wanneer gedrag verandert

Vraag bijvoorbeeld: "Is er iets veranderd sinds de vorige keer?"

In gesprek & signaleren

Gedrag om alert op te zijn

Brussen kunnen door hun thuissituatie gedragsproblemen ontwikkelen. Als leerkracht speel je een belangrijke rol in het vroegtijdig signaleren van deze gedragsproblemen.

Jonge kinderen uiten zich vooral non-verbaal. Mogelijke signalen:

- sneller boos of prikkelbaar
- huilen of angstig gedrag
- zich vastklampen aan de leerkracht
- onrust of teruggetrokken gedrag
- terugval in ontwikkeling (bijv. duimen, zindelijkheid)
- lichamelijke klachten (buikpijn, vermoeidheid)
- plots beter óf slechter presteren

Wanneer extra ondersteuning nodig?

Schakel de intern begeleider in bij:

- aanhoudende gedragsverandering
- tekenen van overbelasting
- zorgen over welzijn of ontwikkeling

Sommige brussen nemen onbewust een rol aan:

- **De clown** – maakt grapjes om spanning te verminderen.
- **De held** – neemt veel verantwoordelijkheid.
- **De hulpverlener** – zorgt voor anderen.
- **De aanpasser** – trekt zich terug.
- **Het zwarte schaap** – voelt zich in de steek gelaten, laat probleemgedrag zien.

Het is belangrijk om oog te hebben voor deze signalen, en hierover in gesprek te gaan met de brus en de ouders. Het kunnen signalen zijn dat een kind hulp nodig heeft. Benoem wat je gezien of gehoord hebt.

Wat helpt brussen op school?

1. Zie het kind, niet alleen de thuissituatie

- Spreek het kind aan bij de eigen naam, en dus niet 'de broer/zus van ...'. Het is belangrijk dat zij zich als individu erkend voelen.
- Geef regelmatig kleine momenten van persoonlijke aandacht.

2. Blijf in contact

- Korte één-op-één check-ins werken vaak beter dan lange gesprekken.
- Brussen hebben vaak extra aanmoediging nodig om over hun thuissituatie, problemen of zorgen te praten. Vraag concreet:
 - "Hoe was het thuis deze week?"
 - "Is er iets anders thuis deze week?"
 - "Is er iets waar je vandaag hulp bij wilt?"
- Respecteer het ook als de brus niet in gesprek wil.

3. Erken emoties

- Benoem wat je ziet: "Ik zie dat je verdrietig bent."
- Jonge kinderen uiten zich vaak via spel of gedrag, niet via woorden. Daarom is het belangrijk dat er ruimte is voor de brus om zich te uiten via spel en creatieve activiteiten.

4. Werk samen met ouders

- Vraag ouders belangrijke gebeurtenissen te delen.
- Gebruik het kind niet als informatiebron over de ziekte.

5. Zorg voor een veilige plek

- Spreek af bij wie het kind terecht kan op school.
- Dat hoeft niet altijd de eigen leerkracht te zijn.